

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

KAMU İKTİSADİ TEŞEBBÜSLERİ KOMİSYONU DENETİM ÇALIŞMALARI

Komisyonumuz, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığının çağrısı üzerine, Başkan Başkanvekili, Sözcü ve Katip secimi için 10.12.2002 tarihinde saat 10.00'da ilk toplantısını yapmış ve bu toplantıda yapılan görev dağılımını takiben çalışmalarına başlamış; 29.01.2004 tarihine kadar yapılan denetimler kapsamında raporumuz hazırlanmıştır.

DENETİM SÜRECİ :

22. Yasama Dönemi Birinci Yasama Yılında yapılan ilk toplantıdan sonra Komisyon Başkanlığı 3346 sayılı yasa hükümleri çerçevesinde denetlenecek olan kuruluşları tespit etmiş; kuruluşların 2001 yılına ilişkin Yüksek Denetleme Kurulu Raporları 24.12.2002 tarihinde bütün komisyon üyelerine dağıtılmıştır. Komisyon Başkanlığının, 16.12.2002 tarihli yazısıyla Komisyon üyelerine, 3346 sayılı yasanın 5 inci maddesi uyarınca hangi Alt Komisyonlarda görev almak istedikleri sorulmuş; üyelere gelen talepler çerçevesinde kurulan 33 adet Alt Komisyon Başkanları, Başkanvekilleri ve Üyeleri tespit edilmiş ve durum 8.01.2003 tarihli yazıyla üyelere bildirilmiştir.

Komisyonumuz Yüksek Denetleme Kurulunun çalışma esas ve usulleri ile Komisyonumuzun denetimine katkıları hususunda Başbakanlık Yüksek Denetleme Kurulu Başkanlığından 14.01.2003 tarihinde brifing almıştır. Yine aynı tarihte alt komisyonlarımızın çalışma esas ve usulleri müzakere edilmiştir.

Alt Komisyon Başkanları, 22.01.2003 tarihinde Komisyon salonunda toplanarak karışıklıkların önlenmesi, toplantı tarihlerinin çakışmaması ve asgariye indirilmesi amacıyla koordineli olarak, inceleme yerlerini ve tarihlerini tespit etmişlerdir. Yapılan Alt Komisyon toplantıları sonucunda, Kamu İktisadi Teşebbüslerinin (Türkiye Radyo-Televizyon Kurumu 2001 yılı hariç) 2001 yılına ait Alt Komisyon incelemeleri tamamlanmıştır. Merkezi Ankara dışında olan kuruluşların Alt Komisyon incelemeleri Ankara dışında yapılmış; incelemelere Alt Komisyon üyelerinin yanı sıra, incelenen kuruluşların yöneticileri, Yüksek Denetleme Kurulunun Üye ve Denetçileri, ilgili bakanlıkların, Hazine Müsteşarlığının, Devlet Planlama Teşkilatının ve Özelleştirme kapsamında olan kuruluşlarda Özelleştirme İdaresi Başkanlığının temsilcileri katılmıştır.

Alt Komisyonlar, Yüksek Denetleme Kurulu Raporu ve bu Rapora kuruluşlar tarafından verilen cevaplar, ayrıca üyeler tarafından tespit edilen diğer hususlar dikkate alınarak, Yüksek Denetleme Kurulunun sunduğu sekreteryaya hizmetlerinin katkılarıyla Alt Komisyon Raporlarını hazırlamış; Kuruluşların genel durumlarını, mali ve idari bünyelerini, işletme çalışmalarını, kuruluşların yaşadıkları sorunların giderilmesine katkı sağlanacak temennileri, bilançolarını, gelir-gider tablolarını içeren bu raporlar Alt Komisyon üyeleri tarafından imzalanarak Komisyon Başkanlığına sunulmuştur.

Komisyonumuz Kamu İktisadi Teşebbüslerinin 2001 yılına ilişkin Alt Komisyon incelemelerinin devam ettiği bu süreç içerisinde 22 nci Yasama Döneminde birinci Yasama Yılında, 27 toplantı yapmış, bu toplantılarda bazı kuruluşların geçmiş yıllardan kalan hesap ve işlemleri ile 2001 yılı alt komisyon denetimleri tamamlanan kuruluşlar denetlenmiştir.

TBMM genel Kurulunun tatile girmesini takiben açılan 2 nci Yasama Yılında, 2001 yılına ilişkin Alt Komisyon incelemelerini tamamlayan Komisyonumuz, yeniden denetim programı

oluşturmuş, 15.10.2003 tarihinde başlayan denetim toplantıları 29.01.2004 tarihine kadar sürmüş ve bu dönemde 31 toplantı gerçekleştirilmiştir.

Komisyondun ve Alt Komisyondunların zaman zaman yoğun çalışmaları nedeniyle İttüzüğün 35 inci maddesi uyarınca Genel Kurulundun çalışma saatlerinde de toplantı yapabildesini teminen, TBMM Başkanlık divanından alınan uygun görüş kararı çerçevesinde, Komisyon, çalışmalarını yoğun şekilde sürdürmüştür.

Komisyondumuzda yapılan denetim çalışmalarına, üyelerimizin yanı sıra, Yüksek Denetleme Kurulundun ilgili üye ve denetçileri, denetlenen kuruluşların yöneticileri, Hazine Müsteşarlığının, ilgili Bakanlığın Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığının ve özelleştirme kapsamında olan kuruluşlar için ayrıca Özelleştirme İdaresi Başkanlığının temsilcileri katılmışlardır.

Alt Komisyonlar tarafından hazırlanan raporlar esas alınarak yapılan denetim toplantılarında, Yüksek Denetleme Kurulu Raporları, Kuruluşlar tarafından Alt Komisyon Raporlarına verilen cevaplar, Üyelerimizin ayrıca yaptıkları tespitlere ve dile getirdikleri sorulara verilen cevaplar ve zaman zaman karşılaşılan özel inceleme veya diğer soruşturma raporları da dikkate alınmıştır.

Denetim toplantıları sırasında üyelerimiz tarafından sorulan sorulara sözlü ve yeterli cevap verilememesi durumunda cevapların yazılı olarak Komisyona iletilmesi talep edilmiş; kuruluşlar tarafından verilen yazılı cevaplar soru sahibi üyelere ulaştırılmıştır.

Petrol Kanunu hükümleri çerçevesinde, petrol sektöründe yer alan kuruluşlar hariç, diğer kuruluşların denetimi basına açık yapılmış, tüm görüşmeler tam tutanakla kayıt altına alınarak, çözümü yapılan görüşmeler Komisyon Arşivinde korunmuştur.

Komisyondumuzun çalışmalara başladığı 19.12.2002 tarihinden bu rapor kapsamını oluşturan 29.01.2004 tarihine kadar geçen süreç içerisinde üyeliklerde değişimler olmuştur.

Üyelikten istifa eden, Zonguldak Milletvekili Polat TÜRKMEN'in yerine Bartın Milletvekili Hacı İbrahim KABARIK, Bilecik Milletvekili Fahrettin POYRAZ'IN yerine Konya Milletvekili Muharrem CANDAN, Kocaeli Milletvekili Nihat ERGÜN'ün yerine Karabük Milletvekili Ali ÖĞÜTEN, İstanbul Milletvekili Hasan AYDIN'ın yerine İzmit Milletvekili İzzet ÇETİN, Konya Milletvekili Ahmet IŞIK'ın yerine Siirt Milletvekili Öner GÜLYEŞİL, İstanbul Milletvekili Mustafa ATAŞ 'ın yerine Bursa Milletvekili Niyazi PAKYÜREK, partisinden istifasıyla Komisyon Üyeliği düşen Ağrı Milletvekili Cemal KAYA'nın yerine Kayseri Milletvekili Muharrem ESKİYAPAN seçilmişlerdir. Seçilen yeni üyeler üyeliği sona eren milletvekillerinin alt komisyonlardaki görevlerini aynen üstlenmişlerdir.

Komisyondumuz başkanvekilliği görevi Konya Milletvekili Ahmet IŞIK'ın istifasıyla boşalmış, Komisyon Başkanvekilliği görevi için 13.11.2003 tarihinde seçim yapılmış ve bu göreve İstanbul Milletvekili Ünal KACIR seçilmiştir.

DENETİM SONUÇLARI :

Komisyondumuz ibra esaslarına tabi kuruluşların yönetim kurullarının ibranın kabulü veya reddi yönünde karar vermiş, Genel Görüşmeye tabi kuruluşlar ise 3346 sayılı Kanunun 9 uncu maddesi uyarınca sadece genel görüşme konusu olmuş; bunların ibra edilmesi veya edilmemesi yönünde herhangi bir oylama yapılmamıştır.

Yapılan denetimler üzerine hazırlanan rapordumuzda Kamu İktisadi Teşebbüsleriyle ilgili rapor sistematığı korunmuş; sayı numaralarıyla ayrılan rapordarda kuruluşların genel durumları, idari ve mali bünyeleri, işletme çalışmaları, temenniler, denetim sonuçları, bilançoları ve gelir-gider

hesapları yer almıştır. Kamu İktisadi Teşebbüsleriyle ilgili olarak hazırlanan raporlara ayrı ayrı sayı numarası verilmek suretiyle raporumuzda yer almıştır.

Komisyonumuz, kuruluşların durumunu, ulusal ekonomiye faydalı olabilmeleri için özerk bir tarzda, ekonominin kuralları ve ekonomik gerekler dahilinde, verimlilik ve karlılık ilkeleri doğrultusunda yönetilerek, kuruluş amaçlarına ulaşmalarını teminen; faaliyetlerinin mevzuata, uzun vadeli kalkınma planına ve planın uygulama programlarına uygunluğu yönlerinden incelemiş; bu çerçevede Alt Komisyon raporlarında yer alan temenniler değerlendirilmiştir.

Söz konusu temennileri tek tek inceleyen Komisyonumuz, temennilerin bir kısmının gündemden çıkarılmasını, bir kısmının Yüksek Denetleme Kurulu tarafından izlenmeye devam edilmesini ve bir kısmının da gündemde kalmasını kararlaştırmıştır. Gereği tamamen yerine getirilen veya çözümlü tamamlanmak üzere olan temennilerle, komisyonun, yapılan müzakereler sonucunda, talep edilmesini yararlı görmediği temenniler gündemden çıkarılmış; Komisyonumuzda yeniden görüşülmeyecek olan söz konusu temenniler raporların ilgili bölümlerinde belirtilmiştir.

Görüşmeler sırasında, talep edilmeleri uygun görülen, Kuruluşların katıldığı ve çözümleri yönünde gelişmeler kaydedilen temennilerin bir sonraki dönemde, gerektiğinde Komisyon huzuruna yeniden gelebilmelerini teminen, sonuçlarıyla birlikte Yüksek Denetleme Kurulu tarafından izlenmeye devam edilmeleri kararlaştırılmıştır. Teftiş ve soruşturmalar başta olmak üzere önemlerine binaen bir sonraki dönemde yeniden görüşülmeleri ve sonuçlarının talep edilmesi uygun görülen temenniler ise gündemde bırakılmıştır. Gelecek dönemde zorunlu olarak görüşülecek olan ve Kuruluşlarca ayrıca cevaplandırılmaları beklenen bu temennilerle, izlemede bırakılan temenniler, raporların ilgili bölümlerinde gösterilmiştir.

Denetimleri tamamlanan kuruluşların; 21. Yasama Dönemi 4 üncü Yasama Yılında denetimleri tamamlanan rapora bağlanmayan 32 kuruluşun 52 hesap döneminin , 11 adedi 1998 yılına, 11 adedi 1999 yılına, 30 adedi 2000 yılına aittir. Bu hesap dönemlerinin; 1998 yılına ait 10, 1999 yılına ait 10, 2000 yılına ait 17 hesap dönemi genel görüşmeye sunulmuş, 2000 yılına ait 11 hesap dönemi ibra edilmiş, 1998 yılına ait 1, 1999 yılına ait 1, 2000 yılına ait 2 hesap dönemi ise şartlı ibra edilmiştir.

Komisyonumuzun denetim sürecinde 21. Yasama Döneminde tamamlanmış olup rapora bağlanan kuruluşlardan Halk Bankasının 1997 yılı hesaplarının ve Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğü'nün 1998-1999 yılları hesaplarının ibrasına yapılan itiraz görüşülmüş, söz konusu kuruluşların ibra edilmemesi benimsenerek, Komisyonumuzun görüşü TBMM Başkanlığına gönderilmiştir. Her iki konu da TBMM Genel Kurulunda görüşülmüş ve Komisyonumuzun görüşü benimsenerek 27.05.2003 tarihli 85. Birleşiminde kabul görmüştür.

22 nci Yasama Döneminin 1 inci ve 2 nci Yasama Yılında 126 adet kuruluşun 297 adet hesap dönemi denetimleri tamamlanmış olup bu hesap dönemlerinin; 4 adedi 1997 yılına, 41 adedi 1998 yılına, 43 adedi 1999 yılına, 99 adedi 2000 yılına, 110 adedi 2001 yılına aittir. 1997 yılından 3 adet, 1998 yılından 16 adet, 1999 yılından 18 adet, 2000 yılından 45 adet, 2001 yılından 48 adet olmak üzere toplam 130 adet hesap dönemi genel görüşmeye sunulmuş, 1997 yılından 1 adet, 1998 yılından 10 adet, 1999 yılından 11 adet, 2000 yılından 26 adet, 2001 yılından 37 adet olmak üzere toplam 85 hesap dönemi ibra edilmiş, 1998 yılından 1 adet 1999 yılından 1 adet, 2000 yılından 1 adet, 2001 yılından 4 adet olmak üzere toplam 7 adet hesap dönemi şartlı ibra edilmiş, 1998 yılından 14 adet, 1999 yılından 13 adet, 2000 yılından 27 adet, 2001 yılından 21 adet olmak üzere toplam 75 adet hesap dönemi ibra edilmemiştir.

Kuruluşların 2000-2001 denetim yıllarına ait Komisyon Raporu 14.04.2004 tarihinde TBMM Üyelerine dağıtılmıştır.